Richtlijnen notitie Speaker's corner WijAmsterdam

Aanleiding

De Burgemeester heeft de wens uitgesproken dat de bewoners van Amsterdam zich in tijden van Corona kunnen laten horen en oproepen doen op het platform "Wij Amsterdam" in een vorm van een 'Speaker's corner' of 'zeepkist' met globale richtlijnen.

Inleiding

Er is hiertoe de afgelopen weken verkend welke vormen en processen zouden kunnen plaatsvinden op WijAmsterdam. Deze verkenning is gedaan door het team Democratisering in samenwerking met Openbare Orde en Veiligheid, Juridische Zaken en de afdeling Communicatie. De wens van de Burgemeester is hieronder uitgewerkt in de vorm van mogelijke richtlijnen en vorm van Speaker's corner. De nadruk in deze uitwerking ligt vooral op het kenbaar maken van een standpunt, het geven van een mening of het kunnen oproepen tot iets. In de uitwerking is zijdelings ook gekeken naar het fenomeen van gemeentelijke vrije plakplaatsen/zuilen waarop meningen worden aangebracht middels een poster https://www.amsterdam.nl/veelgevraagd/?productid %7BD0FC5495-AFDC-4FB7-88A7-87B6483244B0%7D.

In onderstaande uitwerking ligt de nadruk niet op de mogelijkheid van online 'demonstreren'. Het demonstratierecht (een grondrecht) is in de noodverordening n.a.v. Corona niet ingeperkt. In bijlage 1 worden voorbeelden gegeven hoe ondanks Corona er toch nog gedemonstreerd kan worden zowel fysiek als digitaal.

De gezamenlijke ambtelijke verkenning leidt tot de navolgende globale richtlijnen. Bij deze richtlijnen voor een digitale Speaker's corner zijn een aantal kanttekeningen en vragen te plaatsen. Daar wordt later op ingegaan.

Concept-richtlijnen Speaker's corner WijAmsterdam

- Op WijAmsterdam krijgt de Speakerscorner een eigen 'pagina/window'.
- Voor de Speaker`s corner op wijAmsterdam wordt een digitale mogelijkheid tot oproepen, en interactie/dialoog gemaakt.
- De bijdrage krijgt de vorm van een door de plaatser zelf up te loaden video. Indien iemand hiertoe de middelen en/of de vaardigheden ontbreekt kan de gemeente in tweede instantie op verzoek hierbij faciliteren.
- Degene(n) die een bijdrage plaatst en diegene die reageert op een bijdrage is zelf verantwoordelijk voor de inhoud. Alles behoudens de wet is daarbij toegestaan.
- Plaatsing en reactie mogen niet anoniem en moeten altijd herleidbaar zijn tot een persoon/personen of organisatie. Bijvoorbeeld zoals het nu gaat op WijAmsterdam inzake initiatieven:

  Initiatiefnemer
  EDDA business, Moving Arts Project en CoForce
  https://m.facebook.com/karelskaravaan/
  0642874122
  productie@movingartsproject.nl

- De lengte van de bijdrage (te uploaden video-opname) bedraagt maximaal 3 minuten (gelijk aan inspraaktijd raadscommissie). Wel kunnen er door 1 persoon, meerdere personen of organisatie meerdere bijdragen geplaatst worden. Hierbij geldt een maximum van één bijdrage per dag.

Met opmerkingen [redacted] Herleidbaar voor ons of voor een ieder?

Met opmerkingen [redacted] Is dit technisch realiseerbaar of vergt dit voortdurende monitoring (capaciteit)?

- De ingediende bijdrage en de reacties daarop zijn een week (7 dagen 24 uur per dag) te zien en zullen daarna worden verwijderd en ook niet ~~worden~~ bewaard
- Commerciële bijdragen zijn (evenals bij vrije plakzuilen) niet toegestaan
- Voor het plaatsen van een bijdrage is geen toestemming vooraf nodig.
- De gemeente behoudt zich wel het recht voor een bijdrage of reactie te verwijderen indien er sprake is van een schending in het kader van het ~~straf- of burgerlijk~~ recht ~~of indien er sprake is van gevaar voor de volksgezondheid, verkeersbelangen en ter bes.trijding en voorkomen van wanordelijkheden (conform de wet openbare manifestaties en de daaruit voortvloeiende gemeentelijke verordening)~~

Met opmerkingen [redacted] Wie ziet hierop toe? En waar ligt de grens?

Met opmerkingen [redacted] Laat oordeel ook bij Herman, maar mijns inziens is de Wom niet toepasbaar

De gemeente is in dit geval het moderatieteam in overleg met OOV, JZ en/of Communicatie al naar gelang de aard van de bijdrage.

Met opmerkingen [redacted] Dit zal capaciteit vergen en die kan ik niet toezeggen

Risico's en kanttekeningen

Onderstaande kanttekeningen op bovenstaande globale richtlijnen .

Een belangrijke eerste kanttekening is dat – ondanks de eigen verantwoordelijkheid van degene die plaatst of reageert – de gemeente medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt op de Speaker's corner omdat het platform/website eigendom is van de gemeente. De gemeente faciliteert de inhoud en is daarmee niet anoniem en onafhankelijk voor diegene die uploadt. Mogelijk verwacht de indiender 'antwoord'. Vragen die de plaatser van een filmpje bijvoorbeeld zou kunnen hebben zijn:

- Ik heb mijn filmpje geupload, wat nu?
- Ik heb gereageerd op een filmpje. Wat nu?
- Er is massaal gereageerd op mijn filmpje. Ik heb een punt. Gaat de gemeente er iets mee doen?

De toelichting op wat het praktisch betekent als je een filmpje hebt geupload - moet zich daarover dus expliciet uitlaten Dat niet-reageren vanuit gemeente Amsterdam is daarmee wezenlijk anders dan bij alle andere gemeentelijke site's, waar een gemeente met webcareteams de hele dag niets anders doet dan op uitingen van burgers reageren, hen naar de juiste persoon, of loket of website te leiden etc.

Dientengevolge – en daarmee de tweede kanttekening – is de gemeente mogelijk aansprakelijk als er in bijdragen of reacties sprake is van ~~schending volgens het straf- en burgerlijkrecht~~strafbare feiten. Hierbij valt te denken aan discriminatie, racisme, opruiing, belediging, smaad etc. Dit is op dit moment nog niet goed onderzocht zowel inhoudelijk als procesmatig. De Politie en Openbaar Ministerie zijn niet betrokken bij het voorliggende voorstel. Een inhoudelijk voorbeeld is dat ingeval er bij ~~schending van Burgerlijk recht (bijvoorbeeld bij~~ smaad~~)~~ ook de gemeente (als facilitator) in theorie voor de rechter kan worden gedaagd door een eisende partij. Onduidelijk is hoe de rechter in dit voorbeeld de rol van de gemeente zal beoordelen.

Kortom als de gemeente kan worden gezien als facilitator moet er vanuit diezelfde gemeente aantoonbaar actie ondernemen zijn, waarbij duidelijk is dat er alles is gedaan, om er voor te zorgen dat racisme, opruiing en discriminaties - in wat voor vorm dan ook - verwijderd wordt. Dat zou weer pleiten voor een stevige moderatie vooraf en de keuze voor het eerst insturen van bijdragen en het beoordelen daarvan voordat deze geplaatst worden. Wat zich dan weer slecht verhoudt tot het recht op vrije meningsuiting (art. 7 grondwet, zie bijlage 2) en vervolgens daarmee kan worden opgevat als gemeentelijke censuur.

Speaker's corner als tijdelijk experiment?

De Speaker's corner beschouwen als een experiment kan een manier zijn om met deze kanttekeningen om te gaan. In tijden van Corona is er sprake van veel improvisatie en experiment. Experimenteren kan ook gemakkelijker omdat algemene acceptie hiervoor ook groter is op dit moment. Als blijkt dat een en ander, ondanks de moderatie (achteraf) en het doen van aanpassingen, uit de hand loopt de komende weken, is stoppen een optie. Dit geeft wel een risico op gezichtsverlies .

Gevraagde beslissing:

1. Kennis nemen van kanttekeningen en bestuurlijke risico's zoals genoemd;
2. In te stemmen met richtlijnen voor speakerscorner;
3. Opdracht geven tot verder uitwerking kernboodschap en vormgeving functionaliteit op platform in overleg met (ook) OOV (voor accounthouderschap op toetsrol bijdragen bij twijfel van inhoud filmpje)

Met opmerkingen [redacted] Dit zal capaciteit vergen en die kan ik niet zomaar toezeggen

Bijlage 1. demonstreren onder Corona gaat door

Ondanks alle richtlijnen en verboden in het kader van Corona is demonstreren in principe niet verboden. En hier en daar wordt er ook daadwerkelijk fysiek gedemonstreerd in deze Coronatijd.

Op de Dam in Amsterdam worden er nog steeds de wekelijkse pro-Israel en pro-Palestijnenprotesten gevoerd door enkele personen. Een dergelijke demonstratie vond ook plaats op zaterdag 25 april jl.

Een ander voorbeeld is de actiegroep Extinction Rebellion die vrijdag 17 april jl. honderden paren schoenen voor het gebouw van de Tweede Kamer plaatsten, om aandacht te vragen voor het klimaat bij het, in het kader van Corona, onderhandelen en het maken van regelingen met en voor bedrijven.. Het plaatsen van de schoenen heeft Extinction Rebellion overigens wel degelijk van tevoren aangekondigd bij de gemeente Den Haag.

Een aansprekend internationaal voorbeeld is demonstratie op 19 april jl in Tel Aviv, Israël. Ruim tweeduizend demonstranten kwamen zondag bij elkaar in de Israëlische stad Tel Aviv. De betogers beschuldigen premier Benjamin Netanyahu van het kapotmaken van de democratie. Vanwege het coronavirus stonden de demonstranten netjes op 2 meter afstand van elkaar.

Tot slot gaan in de VS afgelopen weken duizenden de straat (veelal toeterend in auto's) op, om te demonstreren tegen de lockdown maatregelen. Dat leidde tot vreedzame confrontaties met tegendemonstranten. Een aantal zorgmedewerkers in Denver ging op straat staan om de auto's tegen te houden.

Online demonstreren neemt soms toe

Naast fysiek demonstreren wordt er al jaren gebruik gemaakt van digitale mogelijkheden tot demonstreren. Een bekend veel gebruikt platform is petities.nl. Op petities.nl zijn ook demonstratie in relatie tot Corona te vinden zoals bijvoorbeeld, het pleiten van voorwaardenm.b.t. staatssteun voor de luchtvaart, een oproep voor een noodfonds van horeca en MKB een pleidooi voor het versoepelen van de bezoekregeling van verpleeghuizen, enzovoort. Een andere lang bestaande digitale vorm is twibbon. een samenvoegsel van Twitter en ribbon, het Engelse woord voor lint. Naast twitter is dit ook in Facebook een veelgebruikte protestvorm. De wereldwijd meest gebruikte Twibbon is het roze lintje tegen borstkanker.'

In Rusland nemen de digitale protesten toe op dit moment. Zo laat de Russische bevolking tientallen spelden (via een verkeersnavigatieapp Yandex genaamd) vallen op overheidsgebouwen in de grote steden (waaronder Moskou en Sint Petersburg) waarbij ze in de melding schrijven over de impact van de lockdownmaatregelen. Er wordt beklag gedaan over het verlies van banen en het niet uitbetaald krijgen van de subsidies. De deelnemers eisen twee dingen: het uitroepen van de noodtoestand, waarbij inwoners gegarandeerd sociale bijstand van de overheid krijgen, of het opheffen van de lockdown, zodat mensen weer kunnen gaan werken.

Bijlage 2. Verkenning juridisch kader in Nederland en Amsterdam.

In de eerste plaats is belangrijk dat een noodverordening van de Voorzitter van de Veiligheidsregio ***geen*** grondrechten mag beperken, dus ook niet de vrijheid van vergadering en betoging (artikel 6 en 9 Grondwet); Dat kan een burgemeester van een gemeente wel doen op grond van de Wet op Openbare Manifestaties.(hieronder "De wet.." genoemd)
https://wetten.overheid.nl/BWBR0004318/2010-10-10

De ***grondwet*** zegt o.a. het volgende:
Artikel 6 Grondwet
(1) Ieder heeft het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.
(2) De wet kan ter zake van de uitoefening van dit recht buiten gebouwen en besloten plaatsen regels stellen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.
Artikel 9 Grondwet
(1) Het recht tot vergadering en betoging wordt erkend, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.
(2) De wet kan regels stellen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

Met de in artikel 6 en 9 grondwet genoemde "de wet" wordt zoals gezegd geduid op de ***wet openbare manifestaties***. Deze wet zegt o.a. het volgende:
* Er kan een melding vooraf vereist zijn om te mogen demonstreren (in Amsterdam het geval https //www amsterdam.nl/veelgevraagd/?caseid=%7BAE247892-D644-434E-B76B-BB83E3B6A495%7D)
* Demonstraties kunnen verboden worden als de volgende belangen in het geding zijn: bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden
* Er is geen censuur op de inhoud van de demonstratie/betoging voorafgaand. Wel kan ten tijde van de demonstratie en nadien worden ingegrepen indien er strijd is met het strafrecht (discriminatie, racisme, opruiing etc) of burgerlijk recht (belediging, smaad).

Bij fysieke vormen van een speakerscorner (en ook een virtuele speakerscorner) speelt de vrijheid van meningsuiting een belangrijk uitgangspunt. Artikel 7 Grondwet geeft daar goede handvatten voor:
(1) Niemand heeft voorafgaand verlof nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.
(2) Niet relevant
(3) Voor het openbaren van gedachten of gevoelens door andere dan in de voorgaande leden genoemde middelen heeft niemand voorafgaand verlof nodig wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet (...)
(4) Niet relevant
Er geldt dus geen censuur vooraf op de inhoud.

Bijlage 3. Achtergrond Speakers`s Corner

De oorspronkelijke Speakers' Corner is een gedeelte in het noordoosten van het Londense Hyde Park, waar al van oudsher sprekers in het openbaar hun mening verkondigen over politiek, cultuur en religie. Ook andere parken in Londen hebben zo'n plaats, maar Speakers' Corner is de enige die ook echt zo gebruikt wordt.. De sprekers moeten zich uiteraard wel aan de wet houden. Zij zijn niet onschendbaar. De politie houdt zich in de praktijk op de achtergrond. Er wordt alleen ingegrepen als er een klacht wordt ingediend. Slechts twee onderwerpen zijn verboden om over te praten: de Britse koninklijke familie en het omverwerpen van de Britse regering.

De Amsterdamse variant; Spreeksteen in het Oosterpark

De Spreeksteen is een speciale zone in het Oosterpark in Amsterdam vlak bij de noordelijke ingang achter het Tropenmuseum. Het is de Amsterdamse variant op Speakers' Corner in het Londense Hyde Park. De zone bestaat al sinds mei 2005. Aanleiding voor de oprichting was de moord op Theo van Gogh die een half jaar daarvoor had plaatsgevonden in de nabijgelegen Linnaeusstraat.